

Key words: *control, costs, management, agriculture, crop production, ecological production.*

Науковий керівник:
Дубініна М.В.,
д-р екон. наук, проф., завідувач
кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 657.37

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Карпук Ірина Миколаївна
здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** Зосереджено увагу на вивченні ролі балансу як ключової форми фінансової звітності під час воєнного стану в Україні. Систематизовано підходи до розуміння значення бухгалтерського балансу та визначено основні принципи його формування: безперервність, повне висвітлення, автономність, послідовність, нарахування, пріоритет сутності перед формою та використання єдиного грошового вимірника. Проведено аналіз основних аспектів складання балансу в умовах воєнного стану.*

***Ключові слова:** баланс, фінансова звітність, принципи обліку.*

Бухгалтерський баланс (форма №1) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який висвітлює на певну дату його активи, власний капітал і зобов'язання [1]. Баланс, як ключовий звітний документ підприємства, має велике практичне значення. Він дозволяє суб'єктам господарської діяльності розкрити фінансове становище своєї компанії перед всіма зацікавленими сторонами, включаючи внутрішніх та зовнішніх користувачів, таких як керівництво, інвестори, кредитори, податкові органи, органи статистики, фінансово-кредитні установи та інші.

Основною метою бухгалтерського балансу як форми фінансової звітності є надання власнику підприємства можливості оцінити свій власний капітал та контроль над ним на основі представлених у балансі даних. Також, через баланс можна отримати інформацію про розмір матеріальних цінностей, обсяг запасів, стан розрахунків, розмір інвестицій, надаючи достовірний та повний зразок фінансового стану підприємства.

Баланс (Фінансовий звіт) повинен бути складений і наданий користувачам звітності до 25 числа наступного місяця після закінчення звітного кварталу. Останній строк подання щорічного Балансу разом із фінансовою звітністю - до 28 лютого наступного року після звітного періоду [1].

Під час складання балансу підприємствам слід проаналізувати вплив війни на стійкість їх діяльності та, де можливо, провести аналіз чутливості для

кількох потенційних сценаріїв з метою визначення значної ступені невизначеності стосовно здатності підприємства продовжувати свою діяльність без перерв. Це може знадобитися для розширеного розкриття інформації у фінансовій звітності [2].

Протягом періоду дії воєнного стану, а також впродовж трьох місяців після його скасування, не буде застосовуватися адміністративна та кримінальна відповідальність до фізичних осіб, фізичних осіб–підприємців та юридичних осіб за неподання чи несвоєчасне подання звітності та документів, визначених підпунктом 1 пункту 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни». [3].

То, у випадку, коли підприємство не може забезпечити безперервну господарську діяльність, це може суперечити одному з принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, визначеному у статті 4 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Цей принцип, а саме безперервність, підкреслює важливість забезпечення неперервності діяльності та вчасного звітування про фінансові результати [4].

В умовах воєнного стану баланс виступає як ключовий елемент фінансової звітності, і його складання набуває особливої вагомості та складнощів.

Розглянемо основні аспекти цієї форми фінансового відображення під час воєнного стану (табл. 1)

Таблиця 1 Основні аспекти складання Балансу в період воєнного стану

Аспекти	Значення
Безперервність	Важливість регулярного та систематичного формування балансу підсилюється в умовах воєнного стану. Ситуація швидко змінюється, і лише постійне оновлення фінансових даних може забезпечити точне відображення стану справ.
Повне висвітлення	У воєнний період, де можуть виникати непередбачувані обставини, баланс повинен докладно висвітлювати всі фінансові події, включаючи витрати на оборону, реконструкцію та інші важливі складові.
Автономність	Фінансова звітність повинна залишатися незалежною та об'єктивною, навіть у випадках великого тиску чи втручання уряду чи політичних сил.
Послідовність	Баланс повинен бути складений у послідовність за часовою шкалою, щоб забезпечити можливість аналізу та порівняння фінансових показників за різні періоди.
Нарахування та превалювання сутності над формою	Врахування реальних фінансових зобов'язань, а також надання переваги сутності над формою, є ключовим для відображення точної фінансової картини в умовах воєнного конфлікту.
Єдиний грошовий	В умовах економічної нестабільності та коливань валютного курсу, використання єдиного грошового вимірника стає

вимірник	важливим для забезпечення консистентності та аналітичної зрозумілості фінансових даних.
Аналіз тонкощів складання балансу	Однією з ключових задач є вивчення основних аспектів та тонкощів, які супроводжують складання балансу в умовах воєнного стану. Це включає в себе розгляд аспектів фінансових ризиків, витрат на оборону та реакцію на непередбачувані обставини.

Джерело: складено автором з використанням [2, 4]

Таким чином, у рамках бухгалтерської звітності ключове значення відводиться звітній формі №1. Ця звітність виступає ключовим джерелом інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. Вона дозволяє визначити склад та структуру активів, оцінити рівень ліквідності та оборотності коштів, оцінити наявність власного капіталу і зобов'язань, а також проаналізувати стан та динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості. Отримання такої інформації є необхідною передумовою для прийняття значущих управлінських рішень та оцінки ефективності майбутніх капіталовкладень. Вона дає керівництву підприємства мати чітке уявлення про фінансове положення компанії, виявляти потенційні ризики та можливості для покращення.

Бухгалтерський баланс представляє собою ключове джерело інформації про фінансовий стан підприємства за певний звітний період. Сучасний баланс є важливим інструментом, оскільки в ньому відображаються основні показники, необхідні для ухвалення управлінських рішень. Важливо точно дотримуватися відповідних стандартів бухгалтерського обліку (НП(С)БО або МСФЗ), особливо в частині обробки подій після закінчення звітного періоду та оцінки безперервності діяльності. На фоні воєнного конфлікту багато підприємств стикаються з труднощами та обмеженнями у здійсненні своєї діяльності, інколи зовсім неможливою. Війна суттєво вплинула на умови функціонування підприємств. Зазначені обставини роблять важким завдання дослідження бухгалтерського балансу в умовах воєнного стану. Проте, це залишається надзвичайно важливим завданням для забезпечення прозорості та ефективного управління фінансами в умовах кризових ситуацій.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. станом на 07.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.
2. Томчук В. В., Кашуба А. Г. Баланс як форма фінансової звітності під час воєнного стану. *Економіка і організація управління*. 2022. DOI:10.31558/2307-2318.2022.3.8.
3. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни : Закон України від 03.03.2022 р. № 2115-IX. станом на 20.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text>.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996–XIV. станом на 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

Abstract: *The focus is on studying the role of the balance sheet as a key form of financial reporting during martial law in Ukraine. Methods for interpreting the significance of the balance sheet are organized and the main principles of its formation are defined: continuity, full coverage, autonomy, consistency, accrual, priority of substance over form and use of a single monetary measure. An analysis of the main aspects of drawing up a balance sheet under martial law was carried out.*

Keywords: *balance sheet, financial reporting, accounting principles.*

Науковий керівник:

Лугова О.І.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет

УДК 336.33

ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСКАРЖЕННЯ В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ

Козак Анастасія Олександрівна,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *наведено основні характеристики процесу оскарження в публічних закупівлях.*

Ключові слова: *публічні закупівлі, замовник, скаржник, скарга, Антимонопольний комітет.*

Процес публічних закупівель характеризується взаємодією та послідовністю низки етапів. Однією з уніфікованих рис таких етапів є можливість подачі скарги учасником або потенційним учасником на неправомірні вимоги, дії, рішення чи бездіяльність певного суб'єкта. Така можливість називається оскарженням в публічних закупівлях [1].

Процес оскарження в публічних закупівлях з теоретичного та практичного боку досліджувався значним колом вчених, зокрема А. Костенко, В. Русін, С. Сирцева, Ю. Оврамець, Ю. Чебан та інші. Водночас, процес оскарження в закупівельній діяльності зазнає змін та певних характерних особливостей, тому потребує більш глибокого дослідження.

Так, оскарженням у публічних закупівлях є захист законних інтересів та прав Учасників, які були порушені внаслідок неправомірного рішення чи бездіяльності Замовника у сфері публічних закупівель. Суб'єктом оскарження є Учасник (Учасники), потенційний Учасник (потенційні Учасники). Об'єктом оскарження є Замовник закупівлі, а предметом – умови тендерної документації, рішення, дії, бездіяльність Замовника.